

Notat

Modtager(e) > Folketingets Europaudvalg
Kopi: Folketingets Uddannelses- og Forskningsudvalg

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: Midtvejsevaluering af Horizon 2020: Maksimering af virkning af EU's programmer for forskning og innovation. (COM(2018) 2 final)

1. Resumé

Kommissionen har den 11. januar 2018 vedtaget sin meddelelse om midtvejsevaluering af Horizon 2020: Maksimering af virkninger af EU's programmer for forskning og innovation. I meddelelsen sammenfattes hovedkonklusionerne for arbejdet med midtvejsevalueringen af programmet, og der udstikkes rammer og retning for, hvorledes erfaringer kan anvendes, både i forhold til den resterende periode 2018-2020 for Horizon 2020 programmet og for det fremtidige rammeprogram. Anbefalingerne og forbedringer er i god overensstemmelse med danske forslag og prioriteter.

2. Baggrund

Kommissionen har i overensstemmelse med retningslinjerne for bedre lovgivning foretaget en omfattende midtvejsevaluering af de første tre år af programmets gennemførelse. Mere end 3.500 interessenter deltog i den offentlige høring om midtvejsevalueringen, og der blev indsendt mere end 300 udførlige positionspapirer.

Desuden er der gennemført yderligere tre selvstændige midtvejsevalueringer vedrørende Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT), offentlige-offentlige partnerskaber (P2P'er), offentlige-private partnerskaber (OPP'er) samt andre initiativer.

Midtvejsevalueringen udgjorde dokumentationsgrundlaget for arbejdet i den uafhængige Højniveaugruppe om maksimering af virkning af EU's forsknings- og innovationsprogrammer under ledelse af Pascal Lamy, tidligere kommissær og WTO præsident (prorektor Lykke Friis, Københavns Universitet, var medlem af Højniveaugruppen).

3. Formål og indhold

Kommissionen bemærker, at de andre EU-institutioner har tilsluttet sig konklusionerne fra midtvejsevalueringen. Det fremføres, at det er den almindelige opfattelse, at gennemførelsen af Horizon 2020 i det store hele er en succes. Hovedkonklusionerne af midtvejsevalueringen er følgende:

- Horizon 2020 er attraktivt og relevant – mere end halvdelen af deltagerne i programmet er nytilkomne i forhold til det tidligere rammeprogram – FP7. Yderligere er erhvervslivets deltagelse steget, og en større del af budgettet er tilfaldet SMV'er. Programmet har reageret fleksibelt på nye politiske prio-

6. februar 2018

Uddannelses- og Forskningsministeriet
Jura og Internationale forhold

Børsgade 4
Postboks 2135
1015 København K
Tel. 3392 9700
Fax 3332 3501
ufm@ufm.dk
www.ufm.dk

CVR-nr. 1680 5408

Sagsbehandler
John Isaksen
Tel. 72 31 80 35
johi@ufm.dk

Ref.-nr.
18/005201-02

riteringer, såsom migration og nødsituationer som f.eks. udbruddene af Ebola og Zika.

- Programmet giver enestående muligheder for tværfagligt samarbejde og netværksaktiviteter.
- Horizon 2020 er på rette spor med hensyn til at yde et væsentligt bidrag til jobskabelse og vækst – visse makroøkonomiske modeller viser, at den forventede socioøkonomiske virkning senest i 2030 vil nå op på omkring 600 mia. EUR og 179.000 arbejdspladser.
- Excellence som det centrale underliggende princip sikrer kvalitet.
- Bestræbelser på forenkling har givet bonus.
- Programmet har sikret betydelig merværdi for EU, da programmets additionalitet, dvs. at det ikke træder i stedet for national finansiering, er meget stærk.
- Horizon 2020 giver valuta for pengene – administrationsomkostningerne ligger under målet på 5 procent, hvilket er lavere end under FP7.
- Evalueringer af partnerskabsinitiativer, dvs. EIT, P2P'er, OPP'er samt andre initiativer, viser, at de er effektive med hensyn til at mobilisere yderligere private og offentlige midler og til at skabe sammenhæng mellem forsknings- og innovationsaktiviteter i hele Europa.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Hovedformålet med den samlede foreløbige evaluering var at uddrage erfaringer til fremtidig brug baseret på en analyse af både stærke og svage sider. Dette vil på den ene side bidrage til at forbedre gennemførelsen af Horizon 2020 programmet i programmets sidste tre år (2018-2020). På den anden side er der mere langsigtede erfaringer, der kan anvendes ved udformningen af det efterfølgende ramme-program for perioden efter 2020.

Kommissionen fremhæver følgende som de vigtigste erfaringer og forslag til forbedringer:

- Programmet har vist sig at være underfinansieret, idet succesraten er faldet fra 18,5 procent i FP7 til 11,6 procent i Horizon 2020. Der ville have været behov for yderligere 62,4 mia. EUR for at finansiere alle forslag, der er vurderet over den strenge kvalitetstærskel. Kommissionen noterer sig, at den uafhængige højniveaugruppe og andre EU-institutioner opfordrer til at investere mere i forskning og innovation gennem det fremtidige ramme-program i lyset af det nuværende programs styrker og merværdi for EU. Samtidig anføres, at EU-finansieringen af forskning og innovation bør ledsages af ambitiøse nationale og regionale midler for at nå investeringsmålet for FoU på 3 procent af EU's BNP.
- Fortsat forenkling – Kommissionen vil fortsætte sit arbejde for yderligere forenkling for at støtte hurtigere innovationscyklusser og mindske den administrative byrde, bl.a. gennem pilotaktioner i den resterende periode af Horizon 2020.

Der lægges op til et forenklet afrapporteringsfokus på effekter i stedet for proces og med et formindsket fokus på indberetningsforpligtelser. Derudover vil Kommissionen øge anvendelsen af projektf finansiering gennem engangsbeløb.

- Støtte banebrydende innovation. Kommissionen anerkender den øgede betydning af markedsskabende innovation. Europa er et globalt videnskabeligt kraftcenter, men klarer sig ikke så godt inden for innovation. Adgangen til risikovillig kapital i EU er ikke på niveau med Asien og USA. Mængden af venturekapital i EU er kun en femtedel af niveauet i USA. Midtvejsevalueringen har afdækket et vist potentiale for støtte til banebrydende, markedsskabende innovation, men det konkluderes, at denne støtte skal styrkes væsentligt, bl.a. på baggrund af de aktuelle foranstaltninger inden for det digitale marked, energiunionen og kapitalmarkedunionen. Det fremtidige rammeprogram bør udnytte komplementariteten mellem tilskud og finansielle instrumenter med henblik på at tiltrække og opskalere unge og hurtigt voksende innovative virksomheder, forbedre markedets udnyttelse af forsknings- og innovations resultater og fremskynde innovationsspredning. Målet bør være at bringe Europa i front med hensyn til markedsskabende innovation. Med henblik på dette iværksættes en første pilotfase for et kommende europæisk innovationsråd i det sidste arbejdsprogram for Horizon 2020.
- Skabe større gennemslagskraft gennem opgaveprioritering og inddragelse af borgerne. Midtvejsevalueringen peger på, at der er behov for større gennemslagskraft og mere opsøgende arbejde over for borgerne. Dette er bl.a. vigtigt for at forbedre kommunikationen om bidrag fra forskning og innovation til løsning af de samfundsmæssige og teknologiske udfordringer, inddragelse af borgere, kunder og slutbrugere i fastlæggelsen af programmets dagsorden og at dets gennemførelse fører til mere innovation ved at stimulere brugerdrevet innovation og efterspørgslen efter innovative løsninger. I det næste rammeprogram bør forsknings- og innovationsprojekterne beskæftige sig med EU's politiske målsætninger, indfange befolkningens fantasi, knytte forbindelser mellem forskellige fagområder og sektorer og gå videre end det, der er muligt i dag.
- Skabe større synergi med andre af EU's finansieringsprogrammer og EU-politikker. Der findes allerede synergier mellem Horizon 2020 og andre EU-programmer, f.eks. struktur og investeringsfondene, den europæiske fond for strategiske investeringer, instrumenterne for eksterne forbindelser, Connecting Europe faciliteten og den fælles landbrugspolitik. Kommissionen anfører, at de vil udnytte disse erfaringer og vil fokusere på at styrke synergier fra udformningsfasen for programmerne for at sikre, at de forskellige instrumenter og programmer dækker hele innovationskæden. Prioriteringerne skal i højere grad på linje med hinanden, medfinansieringsordningerne skal gøres mere fleksible og kompatibiliteten af regler skal forbedres.
- Styrkelse af det internationale samarbejde. Deltagelse fra tredjelande er faldet i Horizon 2020 sammenlignet med FP7. Kommissionen vil på denne baggrund styrke arbejdet i forhold til dette i det sidste arbejdsprogram for Horizon 2020. Tilsvarende vil man i forbindelse med konsekvensanalysen af det fremtidige program overveje forskellige muligheder for at stimulere internationalt samarbejde.

bejdet for at sikre, at EU's forskere kan samarbejde med de bedste og mest hensigtsmæssige forsknings- og innovationspartnere i verden.

- Styrke åbenhed. Der er gjort fremskridt med hensyn til at gøre videnskabelige publikationer og data fra Horizon 2020 frit tilgængelige for bredere videnskabelige kredse og offentligheden. Det anføres, at mindre end 70 procent af de publikationer, der er fremstillet inden for programmet er frit tilgængelige. Kommission agter at videreudvikle sine politikker til støtte for dagsordenen for "Open Science". Alle publikationer bør være frit tilgængelige og alle data være "Findable, Accessible, Interoperable and Re-usable" (FAIR-princippet). På denne baggrund vil Kommissionen undersøge mulighederne for i det næste rammeprogram fuldt ud at integrere "Open Science" som et middel til at styrke videnskabelig ekspertise, idet man drager nytte af borgernes deltagelse, bedre reproducerbarhed af resultaterne og øget videreanvendelse af forskningsdata.
- Rationalisere finansieringsrammerne. Der er i midtvejsevalueringen peget på, at de mange instrumenter og initiativer og den medfølgende kompleksitet er vanskeligt at forstå og kan føre til overlap, navnlig inden for rammerne af partnerskabsinstrumenter og initiativer. På kort sigt vil Kommissionen indarbejde en række anbefalinger i de sidste tre år af Horizon 2020 og på længere sigt undersøge mulighederne for at rationalisere og strømline EU's forskellige forsknings- og innovationsinstrumenter. Endelig peges der på, at Kommissionen i forhold til det fremtidige program vil undersøge metoder til at rationalisere partnerskaber, styrke deres åbenhed og gennemsigtighed og knytte dem sammen med EU's fremtidige strategiske prioriteringer på forsknings- og innovationsområdet.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Der foreligger ikke en udtalelse fra Europa-Parlamentet.

5. Nærhedsprincippet

Meddelelsen vedrører midtvejsevalueringen af det europæiske forsknings- og innovationsrammeprogram Horizon 2020, som i sagens natur ikke kan etableres på nationalt niveau. Det vurderes endvidere, at meddelelsen ikke berører områder og initiativer udover dem, som er relevante for programmets gennemførelse.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen har ikke i sig selv erhvervsøkonomiske, samfundsøkonomiske og statsfinansielle konsekvenser for Danmark, men det fremgår, at den forventede socioøkonomiske virkning af Horizon 2020 programmet i hele EU senest i 2030 vil nå op på omkring 600 mia. EUR og 179.000 arbejdspladser.

8. Høring

Meddelelsen har været i høring i EU-specialudvalget for forskning, og den har ikke givet anledning til bemærkninger.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemsstaters holdning kendes ikke, men det forventes, at der vil være en overvejende positiv holdning til meddelelsen.

10. Regeringens foreløbige, generelle holdning

Kommissionens forslag til forbedringer er i fin overensstemmelse med de forslag og prioriteter, som Danmark har fremlagt i positionspapiret "Early Danish position on the next EU framework programme for research and innovation" af 16. maj 2017.

Forskning og innovation er en dansk prioritet i relation til et moderniseret EU. Danmark støtter endvidere op om yderligere forenkling i rammeprogrammernes struktur og administration, styrket fokus på innovation for at optimere investeringerne i forskning, åben og let tilgængelighed til forskningspublikationer og data, bedre kobling mellem forsknings- og innovations rammeprogrammet og andre EU programmer og instrumenter samt styrket internationalt forsknings- og innovationssamarbejde m.v.

Uddannelses- og
Forskningsministeriet

Regeringen vil i det videre arbejde med Horizon 2020 i perioden 2018-2020 samt i forhandlingerne for det fremtidige rammeprogram fortsat arbejde for at fremme disse danske prioriteter. Regeringen lægger vægt på, at Kommissionens meddelelse ikke præjudicerer de kommende MFF-forhandlinger.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.